

AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING ISH UNUMDORLIGIGA TA'SIRI

Choriyeva Ruxshona Amriddin qizi

Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti

Filologiya fakulteti, Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi

2- kurs 3/23-guruh talabasi

Tel: 886191519

ruxshonachoriyeva782@gmail.com

O'ktamov Madadjon O'ktam o'g'li.

“Matematika va ta'limda axborot texnologiyasi” kafedra o'qituvchisi

oktamovm03@mail.ru

Abstrakt: Ushbu ishda axborot texnologiyalarining zamonaviy ish muhitidagi o'rni va uning ish unumdorligiga ta'siri tahlil qilinadi. Bulutli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan tizimlar, masofaviy aloqa vositalari va boshqa IT echimlari yordamida tashkilotlar vaqt va resurslarni tejaydi, ish jarayonlarini soddalashtiradi hamda xodimlarning samaradorligini oshiradi. Shuningdek, IT vositalarining qo'llanilishi qaror qabul qilish sifatini yaxshilaydi va raqobatbardoshlikni kuchaytiradi.

Kalit so'z: Axborot texnologiyalari (AT), Ish unumdorligi, Raqamli transformatsiya, Avtomatlashtirish, Effektivlik, Zamonaviy ish uslublari, Tezkor axborot almashinuvi, Masofaviy ish, Ma'lumotlarni boshqarish tizimi, Texnologik innovatsiyalar, Korxona samaradorligi, Mehnat unumdorligi, Kompyuterlashtirish, Axborot xavfsizligi, Bulutli texnologiyalar

Аннотация: В данной работе рассматривается роль информационных технологий в современной рабочей среде и их влияние на производительность труда. Использование облачных технологий, автоматизированных систем, средств удалённой связи и других IT-решений позволяет организациям экономить время и ресурсы, упрощать рабочие процессы и повышать эффективность сотрудников. Также подчеркивается, что применение IT-инструментов способствует улучшению качества принятия решений и повышению конкурентоспособности.

Ключевые слова: Информационные технологии, Производительность труда, Цифровая трансформация, Автоматизация, Эффективность, Удалённая работа, Управление данными, Технологические инновации, Облачные технологии, Информационная безопасность, Компьютеризация

Abstract: This paper analyzes the role of information technologies in the modern workplace and their impact on productivity. The use of cloud technologies, automated systems, remote communication tools, and other IT solutions enables organizations to save time and resources, streamline workflows, and enhance employee efficiency. Furthermore, the application of IT tools improves decision-making quality and strengthens overall competitiveness.

Keywords: Information Technologies, Work Productivity, Digital Transformation, Automation, Efficiency, Remote Work, Data Management, Technological Innovations, Cloud Technologies, Information Security, Labor Productivity, Computerization

Kirish:

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya davrida axborot texnologiyalari hayotimizning barcha sohalariga chuqur kirib bormoqda. Ayniqsa, mehnat faoliyatida bu texnologiyalarning tutgan o'рни beqiyosdir. Zamonaviy ish jarayonlari axborot texnologiyalarisiz tasavvur etib bo'lmaydigan holga keldi. Kompyuterlar, internet tarmog'i, bulutli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan tizimlar nafaqat vaqt tejatlashini, balki ish sifati va unumdorligining oshirishini ham ta'minlamoqda. Bu esa har bir tashkilot va korxona uchun muhim strategik ustunlikni beradi. Ushbu maqolada axborot texnologiyalarining ish unumdorligiga qanday ta'sir ko'rsatishi, bu ta'sirning ijobiy va salbiy jihatlari hamda kelajakdagi imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Axborot texnologiyalarining ish unumdorligiga ko'rsatadigan ta'siri bir necha yo'nalishlarda namoyon bo'ladi. Avvalo, bu texnologiyalar ish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytiradi va tezkorlikni oshiradi. Masalan, hujjatlar aylanishining elektron shaklga o'tishi byurokratik to'siqlarni bartaraf etib, ish samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, axborot texnologiyalari yordamida masofaviy ishlash imkoniyati yuzaga keldi. Bu esa xodimlarga geografik joylashuvdan qat'i nazar, faoliyat yuritish imkonini beradi. Ayniqsa, pandemiya davrida bu yondashuv ko'plab tashkilotlar uchun qutqaruvchi vositaga aylandi.

Bundan tashqari, zamonaviy axborot tizimlari orqali katta hajmdagi ma'lumotlar tahlil qilinadi, bu esa boshqaruv qarorlarini qabul qilishda asosli yondashuvni ta'minlaydi. Misol uchun, biznes-analitika vositalari yoki sun'iy intellekt asosidagi tizimlar tashkilotning ichki va tashqi muhitini chuqur o'rganishga yordam beradi.

Biroq, axborot texnologiyalaridan foydalanishda muayyan muammolar ham yuzaga chiqadi. Dasturiy xatoliklar, texnik nosozliklar, axborot xavfsizligi tahdidlari va xodimlarning texnologik savodxonligining pastligi ba'zida kutilgan natijalarni bermasligi mumkin. Shuning uchun texnologiyalarning joriy etilishi bilan birga xodimlarni o'qitish, texnik xizmat ko'rsatishni yo'lga qo'yish va xavfsizlik choralarini kuchaytirish zarur bo'ladi.

Axborot texnologiyalari (AT) bugungi kunda barcha sohalarda, jumladan, ishlab chiqarish, ta'lim, tibbiyot, xizmat ko'rsatish va davlat boshqaruvida faol qo'llanilmoqda. Ularning ish unumdorligiga bo'lgan ta'siri esa o'zining keng qamrovi bilan ajralib turadi. Quyida bu ta'sir asosiy yo'nalishlar bo'yicha yoritiladi:

1. Avtomatlashtirish va jarayonlarning soddalashtirilishi

Axborot texnologiyalari yordamida ko'plab mehnat jarayonlari avtomatlashtirilmoqda. Bu esa ishchilarni ortiqcha va takroriy vazifalardan xalos etadi. Masalan, moliyaviy hisobotlarni tayyorlash, mijozlar bilan muloqot qilish, buyurtmalarni qayd etish kabi ishlar ilgari ko'p vaqt talab qilgan bo'lsa, hozirda bu jarayonlar bir necha daqiqa ichida bajarilishi mumkin. Bu holat mehnat unumdorligini sezilarli darajada oshiradi.

2. Axborotga tezkor kirish va samarali boshqaruv

Zamonaviy axborot tizimlari rahbarlarga real vaqt rejimida ma'lumot olish imkonini beradi.

Masalan, CRM (Customer Relationship Management) tizimlari orqali mijozlar haqidagi barcha

ma'lumotlar bitta markazda to'planadi va kerakli tahlillar tezda amalga oshiriladi. Bu esa boshqaruv qarorlarini tez va aniq qabul qilishga yordam beradi.

3. Masofaviy ishlash imkoniyatlari

Axborot texnologiyalari tufayli xodimlar dunyoning istalgan nuqtasidan turib

ishlashlari mumkin bo'ldi. Onlayn konferensiyalar, bulutli hujjat almashinuvi,

masofaviy boshqaruv vositalari tufayli ish joyi va vaqt chegaralari borgan sari

yo'qolmoqda. Bu esa nafaqat vaqt va transport xarajatlarini kamaytiradi, balki

xodimlarning ishga nisbatan motivatsiyasini oshiradi.

4. Mehnat samaradorligining oshishi

Kompyuter dasturlari, sun'iy intellekt, avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish

liniyalari kabi vositalar yordamida ishlar kamroq inson resursi bilan, lekin

yuqori aniqlikda bajariladi. Bu esa korxona yoki tashkilotga ko'proq mahsulot

yoki xizmat ishlab chiqarish imkonini beradi.

5. Xodimlar malakasining oshishi va moslashuvchanlik

Axborot texnologiyalari doimiy yangilanib boradi. Shunga mos ravishda xodimlar ham o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab borishadi. Bu ularning

ishga bo'lgan munosabatini, mas'uliyatini oshiradi hamda o'zgaruvchan mehnat bozoriga tez moslashuvchanlikni ta'minlaydi.

6. Ijtimoiy va iqtisodiy ta'sir

Ish unumdorligining oshishi natijasida kompaniyalar yuqori daromad oladi,

bu esa yangi ish o'rinlarining yaratilishiga olib keladi. Shu bilan birga, mamlakat iqtisodiyotining o'sishiga ham katta hissa qo'shiladi. Axborot texnologiyalarini keng joriy etgan davlatlar hozirda dunyo bozorida yetakchi

o'rinni egallamoqda.

7. Yuzaga keladigan muammolar va xavflar

Shunga qaramay, axborot texnologiyalarining ayrim salbiy jihatlari ham mavjud. Texnik nosozliklar, kibertahdidlar, xodimlarning texnologiyaga moslasha olmasligi, ma'lumotlarning yo'qolishi yoki o'g'irlanishi kabi xavflar mavjud. Shu sababli har bir tashkilot texnologiyani joriy etish bilan birga axborot

xavfsizligi siyosatini ham kuchaytirishi lozim.

Axborotga tezkor kirish va samarali boshqaruv

Axborot texnologiyalarining asosiy afzalliklaridan biri bu — real vaqt rejimida kerakli ma'lumotlarni tezda olish imkoniyatidir. Bugungi kundagi biznes muhitida qarorlarni o'z vaqtida, aniq va asosli qabul qilish korxona raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Bu jarayonda axborot texnologiyalarining o'рни beqiyosdir. Masalan, ERP (Enterprise Resource Planning) tizimlari orqali tashkilot ichidagi barcha bo'linmalar yagona tizimga ulangan bo'ladi. Bu tizimda moliyaviy hisobotlar, ishlab chiqarish rejalari, xodimlar faoliyati, mijozlar bilan aloqalar, zahiralar holati va boshqa ko'plab ma'lumotlar jamlangan bo'ladi. Natijada rahbar yoki menejer bir necha tugmani bosish orqali holatni tahlil qilishi, zaif nuqtalarni aniqlashi va kerakli chora-tadbirlarni ko'rishi mumkin bo'ladi. Shuningdek, Big Data (katta hajmdagi ma'lumotlar) va Business Intelligence (biznes intellekti) kabi texnologiyalar yordamida korxona faoliyatiga doir murakkab ma'lumotlar tahlil qilinadi. Bunday tahlil natijasida korxonaning o'sish sur'atlari, xarajatlar tarkibi, mijozlarning xatti-harakatlari, bozordagi o'zgarishlar va risklar oldindan aniqlanadi. Misol uchun, chakana savdo kompaniyasi o'zining POS (Point of Sale) tizimi orqali kunlik savdolari kuzatadi, qaysi mahsulotlar ko'p sotilayotgani yoki qaysi hududlarda talab yuqoriligi to'g'risida xulosa chiqaradi. Ushbu tahlil natijalariga qarab, ular marketing strategiyasini o'zgartiradi yoki ta'minot zanjirini moslashtiradi. Bundan tashqari, bulutli texnologiyalar (cloud technologies) orqali istalgan joydan, istalgan qurilmadan tizimga ulanib, ma'lumotlarga kirish mumkin. Bu esa ayniqsa, katta kompaniyalarda yoki turli filiallarga ega tashkilotlarda boshqaruvning markazlashtirilgan va samarali yuritilishiga xizmat qiladi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, axborot texnologiyalari ish unumdorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Ular yordamida jarayonlar soddalashtiriladi, tezkor qarorlar qabul qilinadi va umumiy mehnat samaradorligi oshadi. Biroq bu texnologiyalarni to'g'ri va oqilona joriy etish hamda ulardan foydalanish madaniyatini shakllantirish zarur. Faqat shunda axborot texnologiyalarining ijobiy ta'siridan to'liq foyda olish mumkin bo'ladi. Kelajakda bu sohaning yanada rivojlanishi bilan ish jarayonlari yanada samarali va innovatsion tus olishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch”. – T.: Ma’naviyat, 2008.
2. Toirov O., Tursunov B. “Axborot texnologiyalari asoslari”. – T.: Fan va texnologiya, 2019.
3. Alimov N., Qodirov B. “Axborot tizimlari va texnologiyalari”. – T.: Iqtisodiyot, 2021.
4. Shodmonov Sh. “Raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv”. – T.: Iqtisodiyot va ta’lim, 2022.
5. Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2020). Management Information Systems: Managing the Digital Firm. – Pearson Education.
6. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. – W.W. Norton & Company.

